

Methode: Geschiedenis werkplaats

Niveau: havo

Leerjaar: 3

Hoofdstuk 4 paragraaf 2

4.2 De Koude Oorlog

Wat is de Koude Oorlog?

- Periode van 1945-1991 waarin twee vijandige machtsblokken onder leiding van Sovjet-Unie en Verenigde Staten lijnrecht tegenover elkaar staan
- De Koude Oorlog tussen hen leidde tot grote inspanningen
 - Eerst in Europa, later ook in Azië
- Beide supermachten hadden kernwapens → dreigde er een atoomoorlog

1917: Rusland trekt zich uit de eerste Wereldoorlog → Lenin moest een revolutie starten.

- Stalin gaat toch samenwerken met Amerika
- Stalin was communistische en hij gebruikte veel geweld.
- Ze gaan tijdens de conferentie de wereld verdelen → in 2 delen, de ene helft voor VS en de andere voor SU.

Februari 1945: Stalin, Roosevelt en Churchill komen bijeen Sovjet-badplaats Jalta

- De geallieerden leiders spraken af na de oorlog te blijven samenwerken
- 'De grote drie' kwam weer samen in Potsdam, bij Berlijn
 - Roosevelt was overleden → opgevolgd door Harry Truman
 - Ze konden het weinig eens worden Tussen de VS en SU brak geen regelrechte oorlog uit, maar ze probeerden elkaar wel op allerlei manieren te bestrijden.
 - De groot deel van de wereld werd verdeeld in twee vijandige blokken: het **Oostblok** onder leiding van SU en het **Westen** onder leiding van de VS

Belangrijk oorzaak van de Koude Oorlog:

- VS en SU waren na 1945 veruit de machtigste landen → **supermachten**
- De andere grote mogendheden waren verzwakt.
 - Duitsland en Japan waren totaal verslagen.
 - Groot-Brittannië en Frankrijk waren uitgeput.

VS en SU

- VS: democratie en kapitalisme } leidde tot diepe wantrouwen

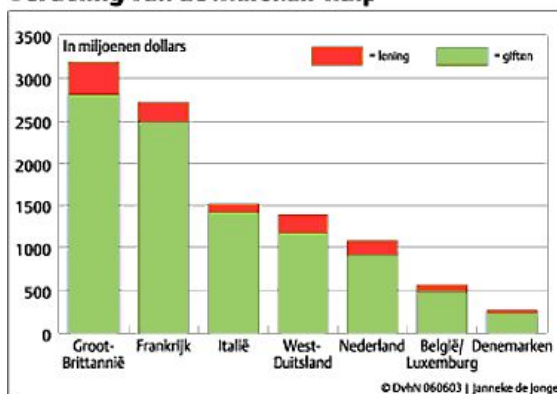
- SU: communistische dictatuur
- VS en SU: geloofde dat ander streefde naar wereldheerschappij
- Roosevelt en Churchill verzetten zich tijdens de Tweede Wereldoorlog niet tegen uitbreiding van de SU
- Stalin mocht van hen de Baltische staten (Estland, Letland, Litouwen) en Oost-Polen inlijven
 - Polen kreeg als compensatie een stuk van Duitsland
 - Roosevelt en Churchill gunden Stalin ook invloed in landen die door het Rode Leger werden bevrijd, Zoals Polen en Roemenië
 - Ze vonden ook dat de Oost-Europeanen met democratische verkiezingen over hun eigen lot moesten kunnen beslissen → kwam niks van terecht
- Stalin bracht overal in Oost-Europa communistische dictators aan de macht die volledig van hem afhankelijk waren.

1947: Truman vreesde dat Turkije en Griekenland nieuwe vazalstaten van Stalin worden

- Truman besloot die landen te steunen en zei dat de Amerikanen alle landen moesten helpen die door het communisme werden bedreigd
- Vanaf toen probeerden de VS overal opmars van het communisme te stoppen.
 - Ze geloofden zelfs dat het communisme vanzelf zou instorten als ze deze politiek van **containment** (indamming) consequent volhielden
 - Belangrijk onderdeel containmentpolitiek: economische hulp aan West-Europa → **Marshallhulp**
 - West-Europa was toen straatarm, economisch herstel kwam niet goed op gang → Communisme aantrekkelijk alternatief voor velen
 - Amerikanen gaven West-Europa vanaf 1947 miljarden dollars aan economische hulp.
 - Dit aanbod kreeg elk land, ook Nederland, Slowakije → mocht het geld niet aannemen van Stalin

- De VS lanceerde een groot project

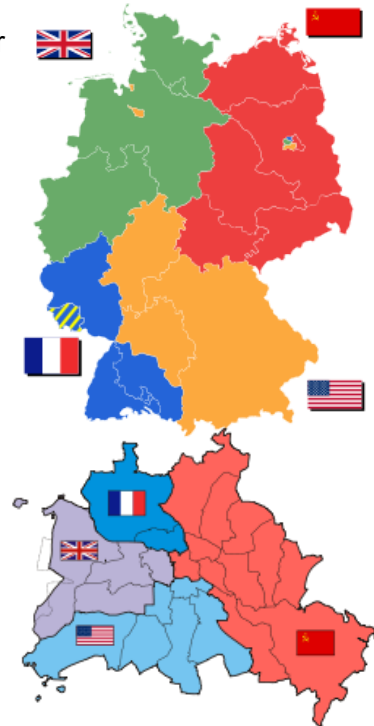
Verdeling van de Marshall-hulp

- Als de dokter niet op tijd aankomt en de zieke mensen niet helpt, dan komt het communisme eerder en ontstaat er chaos in West-Europa.

1948: Spanning om Duitsland liep hoog op

- Geallieerden hadden in 1945 Duitsland bezet en in vier zones opgedeeld
- Berlijn was apart verdeeld.
 - Grootste deel de stad lag in het SU zone, westelijke deel VS, Britten en Fransen zone
- Stalin probeerde heel Berlijn in handen te krijgen → sloot de wegen naar West-Berlijn af: blokkade van Berlijn definitief
- De Amerikanen weigerden West-Berlijn af te geven.
 - Met vliegtuigen brachten ze voedsel en ander hulp naar de stad
 - Stalin deed er niets tegen en hief in 1949 de blokkade op
- De Westelijke geallieerden lieten de West-Duitsers een eigen staat vormen: de democratische Bondsrepubliek: DDR → communistische dictatuur
- In Oost-Duitsland werd de DDR gesticht

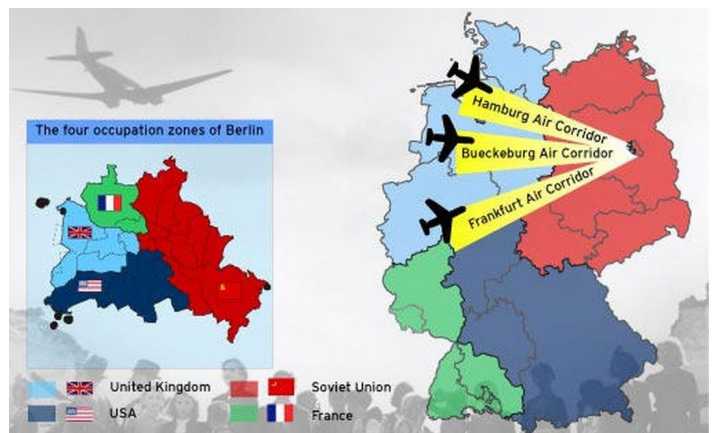

1949: de NAVO en het Warschaupact gingen militair samenwerken

- VS sloten ook een militair bondgenootschap met de Europese landen: de **NAVO** → **Noord-Atlantische Verdragsorganisatie**
- >
- De SU vormde met zijn Oost-Europese bondgenoten het **Warschaupact**
- Europa werden voortaan gescheiden door een zwaarbewaakte grens: het **IJzeren Gordijn**

- De VS wilde kost wat kost West-Berlijn binnen haar invloedssfeer houden.
- Het Westen begint een enorme luchtbrug.
- West-Berlijn werd via vliegtuigen in leven gehouden.

Mei 1949: Stalin geeft blokkade op.

- Het eerste grote conflict tussen beide kanten is met een sissie afgelopen.

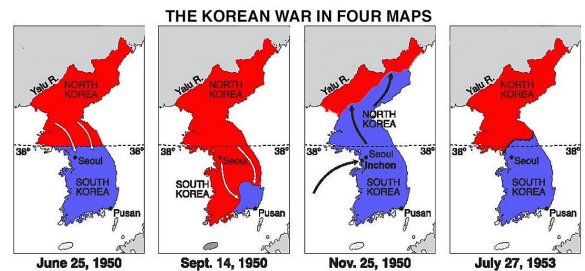
- De westerse geallieerden laten West-Duitsers eigen staat vormen
- Bondsrepubliek Duitsland (BRD), ook wel West-Duitsland genoemd.
- De Sovjet-Unie stichtte in 1949 de Duitse Democratische Republiek. (DDR of Oost-Duitsland)

De Korea-oorlog

1949: Nu ook spanning in Azië door de Koude Oorlog

- Noord-Korea tijdens WOII bevrijd door SU, Zuid-Korea door VS
 - Noord = communistisch
 - Zuid = democratisch, kapitalistisch
 - 38ste breedtegraad werd de grens
 - Deze oorlog past goed bij Koude oorlog: Communisme tegen kapitalisme

- SU testte voor het eerst een atoombom
- Stalin had nu ook een atoombom → leek machtiger dan ooit
- Kort hierna verjoegen de communisten in China de regering en riepen de communistische Volksrepubliek China uit
 - Communisten heersten over 1/3 van de wereld ineens

Juni 1950: Noord-Korea valt Zuid-Korea binnen

- Ontstond paniek
- Velen dachten dat dit het begin was van een wereldwijde communistische aanval
- De invasie van Zuid-Korea leidde tot een harde Amerikaanse reactie
 - De VS verjoegen de communisten uit Zuid-Korea
- Tussen Noord- en Zuid-Korea kwam nu ook een zwaar bewaakte grens

1953: Stalin sterft

→ Stalin had een beroerte

- Geen enkele dokter durfde hem aan te raken: bang voor schuld van de dood van de grote leider Stalin

De muur en de Cubacrisis

- Na dood Stalin werden de spanning minder
- De wapenwedloop tussen SU en VS gingen door
- Beide kregen steeds meer kernwapens → nieuwe honderden keren verwoestender dan een atoombom van Hiroshima
- Niet meer met vliegtuigen; met **raketten** het grondgebied van de vijand overal treffen
- Spanning nam toe: opvolger van Stalin Nikita Chroesjtsjov dreigde West-Berlijn in te nemen
 - Liet alleen maar de Berlijnse Muur bouwen in 1961

1960: Nieuwe Amerikaanse president; ergste crisis

- John F Kennedy
- Ook zijn houding ten opzichte van SU is gebaseerd op minder wantrouwen
- Kennedy eiste dat Chroesjtsjov de kernwapens zou weghalen
- Beide landen zetten hun kernwapen op scherp
 - Paar dagen later gaf Chroesjtsjov toch toe

Na Cubacrisis volgden vijftien jaar van **ontspanning**

De VS en SU maakten toen ook afspraken over beperking van de kernwapenwedloop

Enorme spanning:

1961: De bouw van de Berlijnse muur

- Chroesjtsjov gaf toestemming aan DDR om Muur rondom West-Berlijn te bouwen.
- Berlijn was verdeeld in verschillende zones. Volgens afspraak konden op Oost-Berlijners vrij reizen naar West-Berlijn.

{ Oost-Duitsland was voor SU erg belangrijk → Berlijn werkte dit tegen
→vluchtten}

Berlijn verloor hierdoor veel hoogopgeleide mensen bijv.

Chroesjtsjov:

1. Rekent publiekelijk af met Stalinjaren. (binnenland)
2. Politiek van verzoening: **vreedzame co-existentie** (*Oost en West zouden vreedzaam naast elkaar moeten leven*)

1962: De gevaarlijkste crisis

- De VS ontdekten dat Russische kernraketten waren gebracht naar Cuba (ligt bij VS → angst en dreiging in VS)
- VS eiste dat die raketten werden weggehaald
- De communist Fidel Castro had daar de macht gegrepen

Vietnam oorlog: 1960-1975

- VS probeerde vergeefs te voorkomen dat de communisten heel Vietnam in handen kregen. Maar de VS en de SU stonden er niet rechtstreeks tegenover elkaar
- Strijd van communisme tegen kapitalisme

De Franse kolonie Vietnam werd in 1954 verdeeld in twee staten.

1. Noord-Vietnam = communisme (**bondgenoot SU**)
2. Zuid-Vietnam = pro-westerse, kapitalistisch (**bondgenoot VS**)

1960: Verzet in **Zuid-Vietnam** tegen de regering (guerrillaoorlog)

- Wanneer Vietcong Zuid-Vietnam communistisch maakt, dan zullen meer landen in Azië volgen.
- Om dit te voorkomen stuurt Johnson honderdduizenden Amerikaanse soldaten naar Zuid-Vietnam
- President Johnson (opvolger van Kennedy) wordt als boosdoener gezien, schuldig voor de slachtoffers

30 Jan-Juni 1968: Tet offensief

- Massale aanval van Vietcong op Amerikaanse posities. Vanwege de feestdag waren de Amerikanen totaal verrast door de aanval.
- Beelden van Slachtoffers VS komen steeds meer omhoog vanuit Vietnam
- Doordat de pers de oorlog kon verslaan, kwam de oorlog dichtbij.
- Wereldwijd protesten tegen gruwelijke oorlog.

Oorlog in Zuid-Vietnam tussen Noord-Vietnam, Vietcong en Verenigde Staten.

Einde van de Koude Oorlog

1980: vijandschap tussen supermachten neemt toe

- Bouwden nieuwe kernwapens
- In Europa groeide de angst voor totale vernietiging door een **atoomoorlog**
- Veel protestdemonstraties tegen de kernwapens

1985: onverwacht eind aan de Koude Oorlog

- Nieuwe SU leider Michail Gorbatsjov stond steeds meer vrijheid toe en maakte einde aan de wapenwedloop
- Maakte bekend dat het Rode Leger de communistische regimes in andere landen niet meer zou beschermen

1989: definitief einde aan de Koude Oorlog

- In Oost-Europa massale volksprotesten tegen het communisme

9 nov 1989: DDR mag reizen naar Bondsrepubliek

- Door de vele protesten werd er op de Oost-Duitse televisie bekend gemaakt dat DDR-burgers voortaan naar de bondsrepubliek mochten reizen.
- Middernacht gingen de grensovergangen bij de Muur open
- Dezelfde nacht begonnen Oost- en West-Duitsers spontaan met de sloop van De Muur → niemand hield hen tegen

1990: DDR snel opgeheven en gingen op in de Bondsrepubliek

1991: eind aan het communisme in de SU